

Entre l'àmbit humà i el diví

L'exclusió en els plans d'estudi de les facultats de Teologia i de Filologia d'una sèrie de traduccions al català de textos de la Bíblia, apunta un buit acadèmic. La necessitat d'una millor col·laboració apareix a debat.

El periple per editar una Bíblia en valencià ha estat tortuós, sobretot si es tenen en compte les adaptacions d'alguns dels 72 llibres de la Sagrada Escripura que s'havien fet abans. S'atribueix el primer intent de traducció de la Bíblia al nostre idioma a fra Bonifaci Ferrer, el 1478, i, és probablement, la traducció més antiga en llengua romanç. La Inquisició va cremar-ne totes les edicions el 1498.

Els humanistes valencians del segle XVI que desitjaven traduir-la hagueren de suportar tot tipus de problemes. I en el cas actual, l'adaptació als modismes valencians de la Bíblia Catalana Interconfessional (BCI) del 93, no ha estat una excepció.

L'anterior bisbe de Sogorb-Castelló, monsenyor Josep Maria Cases Deordal, després d'impulsar la traducció del catecisme, va col·laborar amb l'Associació Bisbe Climent per tramitar l'adaptació. Rebé tot tipus d'improperis de la direcció del diari *Las Provincias*, que el venia als lectors com Satanàs encarnat en un catalanista. Fins tal punt que Cases Deordal, avui retirat a Girona, ha refusat parlar amb aquest setmanari encara temerós de la polèmica. Una vegada publicat el llibre, el diari de María Consuelo Reyna insistia a dir que la Bíblia Valenciana Interconfessional

(BVI) no tenia llicència de la Conferència Episcopal Espanyola (CEE) i, per tant, no és reglamentària segons el dret canònic. Però oblida mencionar que el cànon 825 d'aquest codi estableix que per a l'edició de textos bíblics és necessari

Els llibres sagrats valencians.

El caràcter interconfessional tant de la BCI com de la BVI és fruit de la inclusió d'una sèrie de llibres (els anomenats deutero-canònics) que els catòlics i els ortodoxos accepten, però que altres religions

RAFA GIL

rebutgen, com la jueva o la protestant. Incloure'ls-hi significa que la BVI pot ser utilitzada per qualsevol d'aquestes confessions. L'assimilació als modismes valencians ha estat duta a terme principalment per Antoni López i Quiles amb els especialistes Pasqual Chabrera i Avel·lí Flors. Tots ells assessorats pel professor de la

Universitat de Basilea Germà Colom i pel director de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (IIFV), Antoni Ferrando, que ja va col·laborar en la traducció principatina.

L'edició ha tingut present la traducció d'alguns dels llibres que componen la Bíblia que s'ha dut a terme al llarg de la història del País Valencià. Per exemple, el *Salteri* de Roís de Corella, els *Manuscrits* de mossèn Esplugues, el *Llibre d'hores* de Germà Colom, l'*Euclògi-missal* de mossèn Sorribes, el *Nou testament* del pare Vicent Micó o *El llibre del poble de Déu* de Pere Riutort. Són només alguns exemples, d'un contínuum que abraça centúries.

el permís de la conferència episcopal respectiva o de la Santa Seu. I aquest últim sí que el té, com recorda el director de *Saó*, Vicent Cardona: "la BCI només tenia una autorització verbal de Roma. Nosaltres desitjàvem un permís per escrit, i va ser sol·licitat a la CEE, però com es retardava, vàrem optar per la via vaticana, que va ser més operativa". El cardenal Edward Idris Cassidy, president del Consell Pontifici per a la Promoció de la Unitat dels Cristians, va autoritzar el text sense problemes, i la BVI es va materialitzar mentre l'arquebisbat i la CEE la miraven amb una arrufada de celles. La primera edició de 8.000 exemplars és a punt d'exhaurir-se, segons els editors.

El permís de la conferència episcopal respectiva o de la Santa Seu. I aquest últim sí que el té, com recorda el director de *Saó*, Vicent Cardona: "la BCI només tenia una autorització verbal de Roma. Nosaltres desitjàvem un permís per escrit, i va ser sol·licitat a la CEE, però com es retardava, vàrem optar per la via vaticana, que va ser més operativa". El cardenal Edward Idris Cassidy, president del Consell Pontifici per a la Promoció de la Unitat dels Cristians, va autoritzar el text sense problemes, i la BVI es va materialitzar mentre l'arquebisbat i la CEE la miraven amb una arrufada de celles. La primera edició de 8.000 exemplars és a punt d'exhaurir-se, segons els editors.

Unes aportacions que passen majoritàriament desapercebudes als plans d'estudis de les facultats de Teologia i Filologia del País Valencià. A Teologia no s'estudia, perquè no s'hi ensenya res que tinga a veure amb la llengua i la cultura del país. Ni clàssics amb un intens solatge teològic com Corella, sor Isabel de Villena o Eiximenis. De fet, en l'últim congrés d'Història de la Teologia, que organitza la facultat, no es va presentar cap estudi en valencià. I a Filologia, tampoc no hi ha un acostament a aquests escrits perquè, segons l'esquema acadèmic, no els compet de fer-ho.

Unes connexions necessàries.

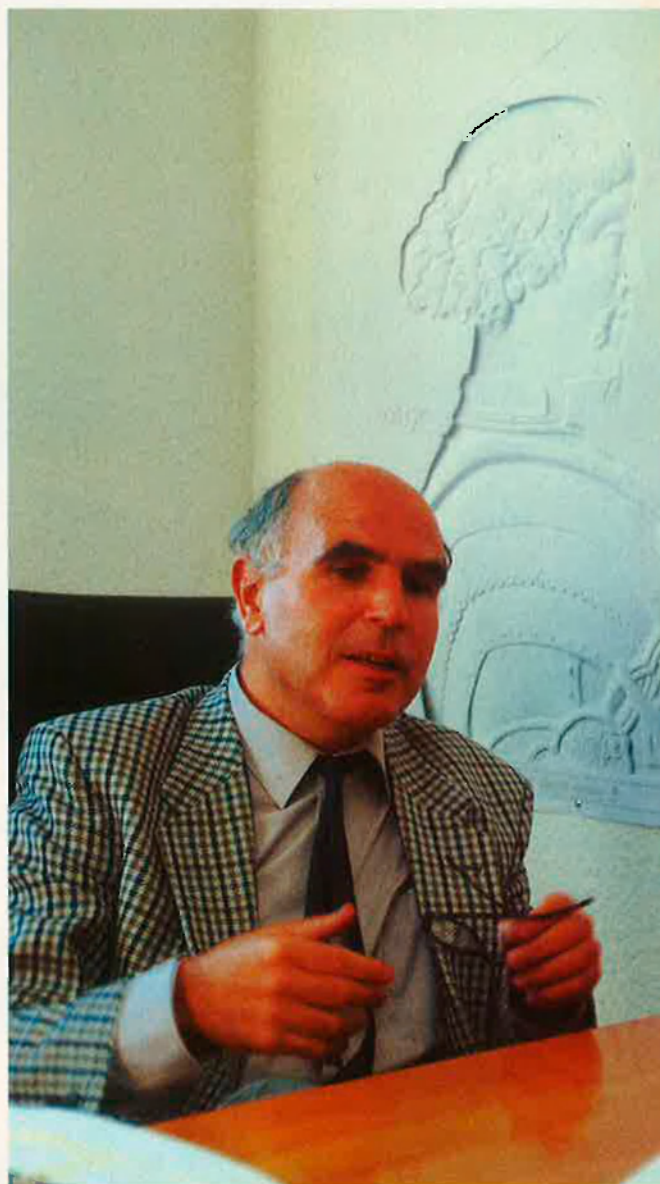
Al voltant d'aquesta situació, Antoni López i Quiles matisa alguns punts: "a Filologia, evidentment, sí que s'estudia Roís de Corella o Isabel de Villena. Però sense la càrrega teològica. I així es perd una part important de l'ànima de les seues obres. El mateix passa amb molts altres noms, com el mateix Ausiàs Marc. En la facultat de Teologia, quan s'estudia Marc, s'aprecien mancances en els coneixements històrics i filològics". López i Quiles invoca un cordó umbilical entre la Universitat de València i la facultat de Teologia: "els arquebisbes cada any repeteixen en l'obertura de curs de la facultat de Teologia que aquesta ha d'instar la investigació teològica dins de la societat civil, i això encara resta per fer".

El degà d'aquesta facultat, Martí Gelabert, apunta que el programa d'estudis de les facultats de Teologia és el mateix per a totes, perquè depèn de la Congregació de Roma. "Les investigacions sobre cultura pròpia, que tan important és, haurien d'establir-se, aleshores, a través de seminaris", apunta Gelabert. "Però això depèn del professorat i dels alumnes, si ho creuen o no necessari". I ho confirma tot seguit: "En la nostra comunitat acadèmica patim les contradiccions de la mateixa societat. Mentre que hi ha alumnes i professors sensibles a una trobada amb el fet valencià, hi ha d'altres que hi són reticents. La creació, per exemple,

d'una línia en valencià, com passa a les escoles, hauria d'orquestrarse a poc a poc." No obstant això, el bon resultat del congrés celebrat el maig passat sobre sant Vicent Ferrer, organitzat conjuntament per l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, la revista *Saó* i les facultats de Teologia i Filologia, és, segons Antoni Ferrando, director de l'IIFV, "un fet esperançador, un avanç que podrà demostrar la utilitat d'aquesta relació". El catedràtic de Filologia catalana Albert Hauf creu també que un acostament de les relacions seria fructífer per als universitaris i la cultura en general: "Però pense que el clergat i els estudiants de Teologia estan mancats d'una comunicació amb el món exterior, d'una cultura diferent a la que els ensenyen als seminaris. Donen la impressió de tenir poc interès. Als últims premis

Les connexions entre les facultats de Teologia i Filologia són escasses, tot i el benefici cultural que podrien reportar.

Octubre, durant congrés sobre Ausiàs Marc que aplegà els millors especialistes internacionals, la presència de teòlegs va ser anecdòtica." Hauf forma part d'un comitè de la facultat de Filologia per estudiar col·laboracions amb Teologia. "La facultat de Filologia també veu amb cert recel una col·laboració automàtica, d'ací el naixement d'aquest comitè d'estudi de propostes", diu. El catedràtic de la Universitat de València incideix en la gravetat de la desconexió d'aquests futurs teòlegs de la llengua i del bagatge cultural propis, "que els impedeix comprendre el seu l'entorn"; també assenyalava que "els professors no podem exigir als universitaris de la facultat de

Filologia coneixements de cultura cristiana, tan recomanable com és per entendre els clàssics. Els contactes haurien de produir-se no únicament entre Teologia i Filologia, sinó també amb les facultats d'Història, de Dret, de Medicina..."

Mentre al nostre país pensem com cosir aquest ordit, la revista *Time* explicava la setmana passada que religiosos de tot el planeta s'han aliat amb la informàtica per examinar la fe i l'espiritualitat a través d'Internet. Les connexions teològiques amb les velles ciències, en canvi, encara es mouen sobre engranatges que grinyolen.

El catedràtic de Filologia catalana Albert Hauf considera necessària una intensificació de les relacions de la facultat de Teologia amb Filologia. Però no tan sols amb aquesta última, sinó també amb altres facultats com Història o Dret.

Joan M. Oleaque